

20.10.2011

AH22100
3563/55.99/2011

Poliisihallituksen asiakirja numero 2020/2011/3470

PÄÄESIKUNNAN HENKILÖSTÖOSASTON LAUSUNTO ASIASSA: VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUS- JA RESERVILÄISTOIMINNAN AMPUMA-ASEET

1 Johdanto

Poliisihallituksen asehallintoyksikkö on viiteasiakirjalla pyytänyt Pääesikunnan Henkilöstöosaston lausuntoa erilaisten asetyyppien tarpeellisuudesta vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa.

Pyyntö on yksilöity seuraavasti:

- minkälaisia ampuma-aseita tai ampumatarvikkeita vapaaehtoisessa maanpuolustus- ja reserviläistoinnassa tarvitaan
- miten Puolustusvoimat tukee vapaaehtoista maanpuolustus- ja reserviläistointia omistamallaan ampuma-aseistuksella, materiaalilla tai muulla tavoilla, esimerkiksi ampumaratoja tai harjoitusalueita luovuttamalla
- miten Puolustusvoimat suhtautuu ampuma-aseiden kuljettamiseen Suomen rajojen yli vapaaehtoiseen maanpuolustus- ja reserviläistointiaan liittyvissä koulutustapahtumissa

2 Vapaaehtoisen maanpuolustuksen säädösperusta

Laki vapaaehtoisesta maanpuoluksesta (556/2007) määrittää viranomaisten valvonnassa ja ohjauksessa järjestettävästä vapaaehtoisesta maanpuoluksesta, jolla kehitetään kansalaisten ja viranomaisten valmiuksia osallistua yhteiskunnan tukemiseen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Lain 3 §:ssä viranomaisohjauksen johto- ja ohjauksuhteet on kuvattu seuraavasti:

”Puolustusministeriön toimialaan kuuluu vapaaehtoinen maanpuolustus sekä eri hallinnonalojen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvien toimien yhteensovittaminen.

Puolustusministeriön tehtävänä on vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen ohjaus ja valvonta.

Puolustusvoimien pääesikunnan tehtävänä on vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen kuuluvien sotilaallisten tehtävien johto sekä muun toiminnan ohjaus, tukeminen ja valvonta.

Rajavartiolaitos voi osallistua vapaaehtoisen maanpuolustuksen edistämiseen.”

Säännöksen 25 §:ssä on määritelty muun vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan toteutustavat, *joita esimerkiksi ovat jäsenjärjestön mahdollisuus järjestää turvallisuusasioita koskevia valistustilaisuuksia ja mahdollinen varautumistoimintaan osallistuminen ja siinä avustaminen.*

Kyseisen lain tarkoituksena on se, että sotilaalliseen koulutukseen luetavassa toiminnassa käytetään nimenomaisesti puolustusvoimien aseita, ampumatarvikkeita ja räjähteitä, eikä tällaiseen koulutukseen osallistuvilla on näin ollen tarvetta hankkia tällaista omaa kalustoa.

Asiaan on kiinnitetty huomiota jo lain valmisteluvaiheessa. Puolustusvaliokunnan mietinnössä (PuVM 3/2006 s.6) on viitattu siihen, että perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan tärkeänä rajauksena säännöstä, jonka mukaan vapaaehtoisille annettavaa sellaista sotilaallista koulutusta, johon liittyy puolustusvoimien aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden käyttöä, voidaan järjestää ainoastaan sotilasviranomaisten johdon alaisena, ja puolustusvoimien ohjauksessa.

Pääesikunnan Henkilöstöosasto toteaa, että puolustusvoimissa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen toimeenpanon ohjaus on toteutettu osana reservin koulutusjärjestelmän normiohjausta.

Lausuttavan asian kannalta on keskeistä huomioida, että sodan ajan joukkojen suorituskyvyn kehittäminen, jota ei toteuteta kertausharjoituksin ja joka kuitenkin puolustusvoimissa nähdään tarpeelliseksi, toteutetaan edellä kerrotun mukaisesti vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen keinoin.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys on puolustusvoimien ainoa vapaaehtoisista (sotilaallista)maanpuolustuskoulutusta antava yhteistyökumppani. Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen välisessä kumppanuussopimuksessa on todettu, että kumppanuuteen perustuvia

koulutusyhteistyön muotoja ovat puolustusvoimien tilaaman koulutuksen toteuttaminen ja kehittäminen, MPK:n toteuttaman sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen tukeminen ja kehittäminen sekä MPK:n muun koulutuksen tukeminen.

Puolustusvoimat tukee muuta reserviläistoimintaa antamalla järjestöille esimerkiksi ampumaratavuoroja ja materiaalitukea tapahtumien järjestämiseen ja mahdollistamalla reserviläisten osallistumisen puolustusvoimien ampumakilpailuihin.

Puolustusvoimien aseita ja ampumatarvikkeita ei lainata tai luovuteta yhdistyksille tai yksityishenkilöille. Tukimuodot on ohjeistettu Pääesikunnan Henkilöstöosaston antamalla hallinnollisella määräyksellä (Liite 1.)

2.1.1 Reserviläistoiminnassa käytettävien ampuma-asetyyppien ja lupaperusteiden arviointia

Poliisihallituksen lausuntopyyntö koskee käytännössä reserviläisjärjestöjen ja yksittäisten harrastajien toimintaa, jota ensisijaisesti tulee tarkastella ampuma-aselaissa annetun sääntelyn kautta.

Perustuslain (731/1999) 127 §:ssä säädetty yleinen maanpuolustusvelvollisuus ja asevelvollisuuslain (1438/2007) 49 §:ssä määritetty kuuluminen reserviin tai varareserviin eivät itsessään velvoita tai oikeuta ketään hankkimaan tai hallussa pitämään ampuma-asetta.

Reserviläisharrastusperusteella haettavasta aseiden hankkimisluvassa ei siis ole kysymys reservin koulutusjärjestelmään kuuluvasta sotilaallisesta koulutuksesta vaan yksityishenkilöiden tai järjestöjen urheilumunnasta.

Vaikka puolustusvoimilla ei ole suoranaista operatiivista tai koulutusellista tarvetta yksityishenkilöiden aseenomistukselle, niin reserviläisjärjestöissä harjoitettavaa ampumaurheilua pidetään yksittäisen reserviläisen toimintakyvyn ja osaamisen kannalta myönteisenä toimintana.

Edellä mainittuun säädösperustaan liittyen yksittäiselle reserviläiselle tai reserviläisyhdistykselle ei voi muodostua lupaperustetta, joka liittyisi puolustusvoimien valmiuteen, puolustusvoimissa annettavaan koulutukseen tai hakijan kuulumiseen esimerkiksi taistelukoulutusyksikköön tai maakuntajoukkoihin (sodan ajan tehtävä). Nämä yksiköt ovat sodan ajan joukkoja, joiden koulutus suunnitellaan ja toimeenpannaan puolustusvoimissa.

Pääesikunnan Henkilöstöosasto on kategorisesti kieltänyt (Liite 2) toimintatapa IV -tyypin (sarjatuli) aseiden käyttämisen ampumaradoillaan ja harjoitusalueillaan reserviläisjärjestöjen toiminnassa.

Sarjatuliaseiden käyttämistä ei muussa kuin puolustusvoimien toimeenpanemassa tai tilaamassa koulutuksessa pidetä perusteltuna yleisen turvallisuuden näkökulmasta. Lisäksi kiellon perusteena ovat ympäristösyyt ja ratalaitteille aiheutuva tavallista suurempi rasitus.

PEHENKOS on myös asettanut reserviläistoiminnassa puolustusvoimien radoilla tapahtuvissa ammunnoissa käytettäville aseille maksimikaliiberirajoituksen (.338 LM). Rajoituksen perusteena on pidetty tätä voimakkaampien kaliiberien (teho/iskuenergia/maksimikantama) vaikeaa hallittavuutta (maksimikantama/vaara-alueen pituus) ampumaradoilla ja ampuma-alueilla.

Reserviläisjärjestöissä harjoitettava ampumaurheilu on usein luonteeltaan toiminnallista ja pyrkii valmentamaan ampujaa tilanteenmukaisten ampumavalmiuksien kehittämiseen. Tämän kaltainen ampumaurheilu tukee ampumataidon, taisteluteknisten valmiuksien ja aseenhallinnan ylläpitämistä. Tästä syystä Pääesikunnan Henkilöstöosasto katsoo toimintatapa III- ja II- tyyppisten (itselataava kertatuli ja lippaallinen kertatuli) aseiden soveltuvan hyvin reserviläisammuntojen harjoittamiseen. Mainituissa ammunnoissa yleisimmin käytetyt asetyypit ovat itselataavia kiväärejä tai palveluspistoolin tyyppisiä käsiaseita.

Pääesikunnan Henkilöstöosaston näkemyksen mukaan reserviläisammuntaperusteella haettavien ostolupien lupaharkinta tulee perustua lupaviranomaisen tekemään arvioon luvanhakijan henkilökohtaisesta sopivuudesta ampuma-aseen hallussapitoon sekä arvioon lupahakemuksessa esitetyn aseiden hyvästä soveltuvuudesta hakemuksen perusteissa kuvattuun harrastustoimintaan, kuten ampuma-aselain 44- ja 45 §:issä edellytetään.

Pääesikunnan Henkilöstöosasto katsoo reserviläisjärjestöjen ulkomaille ja ulkomailta tapahtuvien vierailu- ja kilpailutoiminnan kuuluvan aseita koskevilta tulkinnoiltaan ampuma-aselain sääntelyn piiriin. Ampuma-aselain (1/1998) 17 § määrittelee tyhjentävästi lain soveltamisalaa koskevat poikkeukset.

Reserviläisjärjestöjen toimeenpanemiin ampumakilpailuihin osallistuvien vieraan maan kansalaisten ampuma-aseiden maahantuonti ja suomalaisten järjestöjen tai yksityishenkilöiden ulkomaille tapahtuva aseiden vieminen ei ole tulkittavissa ampuma-aselain 17 §:n poikkeussäännöksen piiriin kuuluvaksi puolustusvoimien toiminnaksi. Järjestöjen harjoittamassa vierailu- ja kilpailutoiminnassa Pääesikunta ei ole aluevalvontalain (755/2000) 10 §:n mukainen lupaviranomainen.

Rekisteröidyn yhdistyksen toimeenpanema ampumakilpailu puolustusvoimien ampumaradalla tai ampuma-alueella ei muuta toimintaa puolustusvoimien omistamaksi. Poikkeuksena tästä ovat puolustusvoimien virallisten joukkueiden ja muiden valtioiden virallisten edustusjoukkuei-

den osallistumiset esimerkiksi Kansainvälisen Sotilasurheiluliiton tapahtumiin.

3 Yhteenveto

Pääesikunnan Henkilöstöosasto pitää reserviläisten ampumaurheilua myönteisenä ja tuettavana asiana. Ampumaharrastusta on puolustusvoimissa tuettu myöntämällä reserviläisjärjestöille ja MPK:lle ampumaratavuoroja ja mahdollistamalla reserviläisten osallistuminen puolustusvoimien ampumakilpailuihin.

Reserviläisjärjestöt ovat keskeisiä toimijoita maanpuolustustahdon ja henkisen puolustuskyvyn ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Tästä syystä Pääesikunnan Henkilöstöosasto suosittelee asiaa koskevien lausuntokierrosten ulottamisen myös keskeisimpään järjestökenttään avoimen ja vuorovaikutteisen keskustelun mahdollistamiseksi.

Ampumaurheilu tukee ampumataidon, taisteluteknisten valmiuksien ja aseenhallinnan ylläpitämistä. Tästä syystä Pääesikunnan Henkilöstöosasto katsoo toimintapa III ja II -tyyppisten aseiden (palveluspistoolit/reserviläiskiväärit) soveltuvan hyvin reserviläisammuntojen harjoittamiseen.

Osaston näkemyksen mukaan käytettäessä reserviläisurheilua (ammunta) lupahakemuksen perusteena hakemusta tulee henkilön sopivuuden lisäksi arvioida myös sitä, että onko hakemuksessa kuvattu toiminta yleensäkin muusta sääntelystä johtuen mahdollista.

Pääesikunnan Henkilöstöosasto ei pidä puolustusvoimien valmiuden, koulutustarpeen tai muun toiminnan käyttämistä perusteena minkään aseiden hallussapitoluvan myöntämiselle.

Koulutuksellista tai operatiivista tarvetta ei ole olemassa myöskään yksityishenkilöiden tai yhdistysten omistamien sarjatuliaseiden tai muiden erittäin tulivoimaisten aseiden (esim. kaliiberi.50 BMG tai suurempi) käyttämiseen puolustusvoimien ampumaradoilla ja ampuma-alueilla.

PEHENKOS esittää Poliisihallitukselle harkittavaksi toimintatapaa, jossa lausuntoa lupaharkinnan tueksi kysyttäisiin Pääesikunnan Henkilöstöosastolta, mikäli luvan hakija käyttää puolustusvoimissa annettavaa koulutusta tai puolustusvoimien toimintaa lupaperusteena.

Komentopäällikkö
Priikaatikenraali

Sakari Honkamaa

Apulaisosastopäällikkö

Eversti

Timo Mustaniemi

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

Liite 1.doc, Liite2.doc, Normiteksti(Liite1).doc

JAKELU

Poliisihallitus Asehallinto
Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) Keskustoimisto
Suomen Reserviupseeriliitto ry
Reserviläisliitto ry
Reserviläisurheiluliitto ry

TIEDOKSI

PEtutk-os
MAAVE
MerivE
IlmavE
RVL E posti